

**Teater-biblioteket. N:o 21, Bror
Jonatan eller Oxhandlaren från
Småland : 1...**

Sv Saml Vitt Sv Dram Saml

TEATER-BIBLIOTEKET. N:o 21.

BROR JONATAN

ELLER

OXHANDLAREN FRÅN SMÅLAND

LUSTSPEL I TVÅ AKTER, MED SÅNG.

AF

AUG. SÄFSTRÖM.

PERSONER:

10 Herrar. 4 Damer.

Pris 15 Cents.

CHICAGO.

And. L. Löfströms Förlag.

u. a.

TEATRE BIBLIOTEKET N:o 21

BROR JONATAN

TEATER

ÖXHANGLÄREN FRÅN SMÅLAND

LUSTSPEL I TVA AKTER MED SÅNG

AUG. BARNHÖM

PERSONER

En Herr, En Fru

Pris 15 Cent

GRN. 1880

1880

PERSONERNA:

Grefve ROSENFÄLT.
SCHMIDT, grosshandlare.
EULALIE, hans fru.
CHARLOTTE, deras dotter.
JONATAN, grosshandlarns bror.
MARTHA, hans hustru.
ANNA, deras dotter.
SILFVERMAN, bankir.
ROBERT, hans son.
HOPPENHJÄRTA, kammarjunkare.
BORN, mäklare.
HALLER, Schmidts kassör.
FRANS, }
JACOB, } betjänter.
Balgäster.

Scenen är i Stockholm.

FÖRSTA AKTEN.

(En elegant salong. Krona i taket, hvari ljusen äro tända. Genom de öppna med gardiner dekorerade dörrarna i fonden syns ett yttre äfven upplyst rum. Fram på scenen soffa och divansbord. Sidodörrar.)

FÖRSTA SCENEN.

SCHMIDT, följd af FRANS kommer från fonden och gnuggar händerna förnöjd.

SCHMIDT. Här ser ju öfverallt helt festligt ut... Den bal, hvarmed min fru i kväll, till firandet af min födelsedag, ska' öfverraska mej, blir en af de briljantaste i hufvudstaden.

FRANS *(med ett nysvist leende)*. Nådig frun ska' öfverraska herrn med den här bal'n... och herrn har likväl hela dagen själf gått här och ordnat allt, satt blommor uti vaserna och hängt girlanger ikring sitt porträtt därute i sal'n?...

SCHMIDT. Det har jag gjort, för att...

FRANS. För att bli öfverraskad i kväll?

SCHMIDT *(förargad)*. Du förstår inte den saken... tig därför! Världen skall tro...

FRANS. Att det är fru värdinnan, som ger balen här i kväll?

SCHMIDT. Tig, säger jag!

FRANS. Världen är också rätt lätt att lura... inte värden uti hushet här, men stora världen, menar jag... Visste alla de förnäma, hvilka trängas i er våning, hvarifrån ni själf härstammar...

SCHMIDT. Var tyst, för himlens skull, ty väggarna ha öron här... Du vet, jag tog dej i min tjänst, emedan du olyckligtvis var född på samma ort som jag, kände min far...

FRANS. Och hans blodiga handtverk.

SCHMIDT (*ser sig förskräckt omkring*). Tyst, inte ett ord därom ... Upptäckten af min härkomst skulle kanske från mej aflägsna många af de högadliga familjer...

FRANS. Som nu med glädje frossa vid ert bord?

SCHMIDT. Och skilja mej för evigt från den högre societén och från la haute volée.

FRANS. Var lugn... ifrån min sida ska' inte någon upptäckt ske. Jag är nu en gång i er tjänst, och fast min lön visst ej är stor...

SCHMIDT. Ifrån i dag fördubblas den, om du lofvar mej att alltid tåga.

FRANS (*bockar sig*). Såsom grafven, nådig herre.

SCHMIDT. Godt, då är jag nöjd.

FRANS. Skulle någon af de grefliga betjänterna, som tala jämt om sina herrars höga anor, åter fråga mej om era, så säger jag detsamma som jag alltid sagt.

SCHMIDT. Och hvad är det?

FRANS. Att nådig herrn härstammar från en uråldrig, tysk rid-darefamilj.

SCHMIDT. En tysk riddarefamilj? Det passar bra till namnet Schmidt, som jag har antagit.

FRANS. Ja, inte sant? Jag brukar också tillägga...

SCHMIDT. Hvad då, min käre Frans?

FRANS. Att era förfäder va' alla tappert folk och att er far med egen hand har slaktat många hundra... oxar! (*Springer ut i fonden*).

SCHMIDT (*hoppar till af förskräckelse*). Hundra oxar? Ack, min Gud! (*Ser sig omkring*). Men lyckligtvis så hörde ingen hvad den slyngeln sa'... (*Torkar sig i pannan*). Jag fick en kallsvett af förskräckelse.

ANDRA SCENEN.

SCHMIDT. EULALIE och ANNA (*i eleganta toaletter, komma från fonden*).

EULALIE. Bon soir, mon mari!

ANNA. Bon soir, cher oncle!

SCHMIDT. Tack mina vänner, tack! Syns ingen af våra gäster än?

EULALIE. Vi komma nyss ifrån vår boudoir... ha inte haft tid att tänka på annat än vår toilette. Ostentation med vår parure...

SCHMIDT. Occupation med er parure... ja, jag förstår.

EULALIE. Gestikulera inte mej med dina anmärkningar i afton, mon mari. Betänk att grefve Rosenfält och kammarjunkar Hoppenhjärta komma hit.

SCHMIDT. Vår bal blir då ganska lysande, och jag, min vän, ska' visst inte genera dej... Har ingen utaf våra gäster skickat återbud?

EULALIE (*med stolthet*). Återbud... då jag ger bal och soiré? Åhnej! det aktar man sej för. Själftva gamla Silfverman, den rikaste bankir i hufvudstaden, har lofvat visa sej i kväll i vår salong.

SCHMIDT. Charmant!... det ger vårt hus stort anseende ibland

den högre bourgeoisin... (*Afsides*). Och kommer mej att glömma de fatala oxarna.

ANNA. Hans son gör också oss den äran.

SCHMIDT. Och däråt gråter säkert inte du... ty unga Robert är en vacker karl.

ANNA (*med låtsad blygsamt*). Mon cher oncle!

SCHMIDT. Se inte så förlägen ut för det, mitt barn. Den unge mannen är en smula vindböjt, ännu, men de förhållanden, hvori jag står till hans herr far, skulle göra en förening mellan dej och honom ganska önskvärd för oss. (*Till Eulalie*). Inte sant, min vän?

EULALIE. Om Robert är en smula vindböjt, är jag visst inte kor-pulent nog att bedöma... men hvad jag vet, är att hans far är stolt, och säkert aldrig skulle ge sitt bifall till en sådan förening, om han fick veta att Annas far, din bror...

SCHMIDT (*ser sig omkring och faller sakta in*). Blott är en simpel bonde. Du har rätt... Bror Jonatan och jag stå uti samhället på en högst olika ståndpunkt. Under det jag lefver uti stora världen, om-gifven af hufvudstadens glans, lefver han som boskapshandlare där nere i Småland, omgifven af oxar och kor, och är mer bonde än en människa.

ANNA. Då Robert en gång frågade mej hvad min far var, sa' jag att han var possessionat.

SCHMIDT. Det var rätt klokt af dej, mitt barn. Det syns du dragit nytta af de tio år du vistats i vårt hus.

EULALIE. Ja, hon har varit lyckligare än vår dotter, som under denna tid har nödgats vistas hos din bror. Jag ryser, då jag tänker på den stackars flickan.

SCHMIDT. Du vet, min vän, att våra skickligaste läkare tillstyrkte vistandet på landet, såsom högst nödvändigt för Charlottes bröstsjuk-dom... och bör det inte glädja oss, att hennes hälsa blifvit bättre nu.

EULALIE. Hennes hälsa, ja! Men hennes santé spirituel... min Gud! hvad måste inte den ha lidit af ett tioårigt umgänge med bönder?

TREDJE SCENEN.

DE FÖRRA. HALLER.

HALLER (*med en kassabok under armen*). Herr Schmidt!

SCHMIDT. Ah, min kassör... Hvad vill ni mej, min gamla vän?

HALLER. Blott några ord, om jag får be.

SCHMIDT. Men här ä' inte mitt kontor...

HALLER. Jag ser i boken här, att flera af oss accepterade växlar ä' förfallna i morgon.

SCHMIDT. Lös in dem då.

HALLER. Därtill fattas pengar.

SCHMIDT. Pengar? Vi ha ju pengar att kassera in...

HALLER. En växel på huset Salomon förfaller i morgon, det är sant.

SCHMIDT. Nå, är ej den tillräcklig då?

HALLER. För ögonblicket, jo! (*Ser sig omkring*). Men på den fot ni lefver här...

SCHMIDT (*stampar i golvet*). Hvad, herre! understår ni er... Ni glömmer, att ni är en tjänare...

HALLER. Som grånat i er tjänst! Förlåt mej, om jag störde er ett ögonblick i nöjets rus... Jag återvänder till kontoret då... där är jag kanske bättre på min plats, än här. (*Går ut.*)

SCHMIDT (*ser efter honom*). Ett sådant gammalt tjurhufvud! Om han ej vore mej till sådan nytta, som han är, så skulle han för länge se'n... (*Ser åt fonden*). Men tyst! Hvem kommer där?

EULALIE. Åh, det är kammarjunkar Hoppenhjärta!

FJÄRDE SCENEN.

SCHMIDT. EULALIE. ANNA. HOPPENHJÄRTA.

HOPPENHJÄRTA (*med chapeau-bas under armen, kommer inhopande och bugar sig åt alla sidor*). Ber tusen gånger om förlåtelse, mitt herrskap, att jag kommer så här tidigt... men längtan att få invitera mamsell Anna till den första valsen... Hur står det till, min nådiga fru Schmidt? (*Kysser hennes hand*).

EULALIE (*som satt sig i soffan*). Très bien, herr kammarjunkare. HOPPENHJÄRTA. Det gläder mej oändligen... Än mamsell Anna då, den skönaste af alla hufvudstadens rosor.

ANNA (*kallt*). Très bien, herr kammarjunkare. HOPPENHJÄRTA. Med hvilken köld ni svarar dessa ord! Betänk

då, att mitt hjärta är en tropisk växt, som dör, om inte strålarna från era ögon värmer den.

ANNA (*afsides*). En sådan narr! (*Lyssnar*). Där hör jag Roberts röst... nu är han här!

FRANS (*i fonden till Born och Robert, som visa sig utanför*). Behaga herrarna att stiga in i salongen hit?

FEMTE SCENEN.

DE FÖRRA. BORN och ROBERT.

BORN (*bockar sig*). Ödmjuka tjänare! (*Vänder sig till Schmidt*). Vet ni, herr Schmidt, nu ge de bara tio och en half procent.

ROBERT (*hälsar*). God afton, mina damer!

EULALIE. Var välkommen till oss. (*Räcker honom sin hand att kyssa*).

ROBERT (*skakar den förtroligt*). Jag hoppas det... I annat fall så hade jag väl inte kommit hit. (*Talar sakta med Anna*).

EULALIE (*vänder sig till Hoppenhjärta som står lutad emot soffan*). Den unge mannen är rätt hygglig, men lite mera savoir vivre kunde inte skada honom.

HOPPENHJÄRTA. Lifvet uppå värdshus och kaféer bildar hjältarna uti vår tids salonger.

SCHMIDT (*till Born*). Blott tio och en half procent? Men det förvånar mej, att dessa aktier ha kunnat falla så.

BORN. Aktierna likna människorna. Slumpen höjer eller sänker dem.

SCHMIDT. Förlorade ni något då på den affären?

BORN. Tvärtom... Jag köper aktier, liksom en turkisk slafhandlare köper kvinnor, i deras barndom, då de kosta minst. Deras värde stiger se'n med åren.

SCHMIDT (*skrattar*). Ni är ett kvickhufvud, herr Born.

BORN. Jag hör ju också börsern till.

EULALIE. Vi få ju nöjet se herr Roberts far hos oss i kväll?

ROBERT. Javisst, då han är bjuden, så...

EULALIE. Det ska' bli kärt få presentera min nevö för denna man, som har så mycket inflytande på ert hjärta.

ROBERT. Mitt hjärta?

EULALIE. Fast han visst säkerligen aldrig skulle vilja tvinga er till ett parti, som...

ROBERT. Om jag blir ogift eller ej, det bryr han sej visst inte om... den saken har han lika lite tänkt på, han, som jag.

EULALIE och ANNA (*på en gång*). Så-å?

ROBERT. Han tänker endast på att skaffa mej en ställning i världen, en ställning som jag ej vill ha, emedan jag vill vara fri. Jag ämnar inte låta smida fast mej vid ministerbyrån, eller vid kontorspulpeten, för att samla ära eller pengar; ty, fast jag ej föraktar rikedom, anser jag den dock inte nödvändig för att lefva lycklig. Men dessa åsikter ä' ej min fars. Han anser rikedom och ära vara allt... han följer som en skugga hvarje högvälboren, och hade säkert inte kommit hit i kväll, om han ej visste att han skulle träffa här den stolte grefve Rosenfält.

EULALIE. Rätt smickrande för oss.

ROBERT. Förstå mej rätt... han sätter också mycket värde på herr Schmidt, som han har hört sägas utaf vår betjänt, härstammar från...

SCHMIDT (*faller hastigt in*). En uråldrig tysk riddarefamilj. (*Man hör buller i fonden*).

ALLA (*på en gång*). Hvad är det?

FRANS (*utanför*). Så stanna då... ni hör ju här ä' främmande!

JONATAN (*utanför*). Släpp mej... lä' mej få gå!

SCHMIDT (*afsides*). Ah, denna röst...

JONATAN (*utanför*). Släpp, säjer jag... lä' mej få gå!

SJÄTTE SCENEN.

DE FÖRRA. JONATAN och MÄRTHA (*i bonddräkter*). CHARLOTTE (*uti en enkel hvardagsklänning*). FRANS och JACOB.

Sång n:o 1.

Mel.: *Min lilla vän, jag älskar dej*. (Filikromen, 2:dra häftet.)

JONATAN

(*under det han sliter sig från betjänterna*)..

Från Smålands bögda te er stad

jag kommit nyss — det ska' I veta —

i sällskap me e långan rad

af oxar, präktiga och feta.

Och kvennfolk har jag också me mej här:
mor Märtha och e' lille tösa kär.

De bägge de,
liksom jag me'

(*bockar sig åt alla sidor,*)

er hälsa nu god afton alla!

SCHMIDT (*afsidet*). Det är bror Jonatan... Fördömdt!

JONATAN

(*dansar omkring, under det han fortsätter sången:*)

Och frid i himmela och frid på jola,
och lite roligt i hvarje vrå,
och farfars farfar han hette Ola,
och lika roligt va' de' ändå.

Ja, kvennfolk har jag också me' mej här, m. m.

ANNA (*studsar tillbaka*). Mina föräldrar...

EULALIE. Mon dieu! (*Sjunker tillbaka i soffan*).

JONATAN (*stiger fram och räcker sin hand åt Schmidt*). Guds fred me' dej, broder Tobias... gläder mej att se dej åter.

SCHMIDT (*torkar sig i pannan*). Det gläder också mej...

JONATAN. Det är allt längese'n vi taltes ve'... (*Ser sig omkring*). Men herrestandes hva' du har fint och rart! (*Rycker Schmidt i armen*). Hör på, ä' inte ho', den dära, hustrun din?

EULALIE (*afsidet*). Han kallar mej för hustru... at, mon dieu!

HOPPENHJÄRTA (*till Anna*). Den herrn är alltså mamsell Annas far?

ANNA. Ack ja! — (*afsidet*) — ty värr... (*Närmar sig till Jonatan*). Jag tror ni inte mera igekänner mej, min far?

JONATAN. Är du min dotter, du? Kors, kära barn, hvad du har blifvit stor och duktig, och utstyrd se'n! (*Skakar hennes hand*).

EULALIE. En sådan ton i vår salong... Jag får mina sapörer åter!

JONATAN. Nå, Märtha, ska' du inte hälsa på sväger din, och lilla Lotta, ho' vår rare töse, ska' inte ho' gå sta' och ge sin far e' köss?

CHARLOTTE (*niger blygt*). Min goda far!

SCHMIDT. Kom i min famn, mitt barn! (*Omfamnar Charlotte*).

EULALIE. Mon dieu, så hon ser ut?

ROBERT. Så blygsam som en rosenknopp.

SCHMIDT (*leder Charlotte till soffan*). Här är din mor, Charlotte.

EULALIE (*räcker henne sin hand att kyssa*). Välkommen hem, ma pauptre fille!

CHARLOTTE (*kysser hennes hand*). Min goda mor!

ROBERT (*afsidet*). Hvilken enkelhet! Det syns den rosen inte vuxit opp i stadens drifhus.

JONATAN (*ser sig omkring*). Ursäkta, bror Tobias, om vi kommer hit och stör dej... som jag ser, har du förnäma herrar hos dej här (*Bockar sig åt alla sidor*). Ursäkta oss... ursäkta oss...

ROBERT (*till Jonatan*). I stora världens maskerad, min herre, är

anblicken af ett naturens barn, som ni, lika ovanlig som upplifvande. Var därför välkommen hit. (*Räcker honom sin hand*).

JONATAN (*skakar hans hand*). Tack, kära herre, tack! Ni ser mej ut att vara just en hederskår...

SCHMIDT. Hur länge, Jonatan, få vi nöjet ha dej här?

JONATAN. Så länge som ni vill... till dess att jag fått sälja mina oxar...

EULALIE (*skriker till*). Ah!

HOPPENHJÄRTA. Hvad fattas er, min nådiga?

EULALIE. Den där konversationen tar lifvet af mej. (*Stiger upp*). För mej härifrån!

JONATAN. Ni skulle se, mitt herrskap, svarta tjuren!...

EULALIE. Er arm, herr kammarjunkare.

JONATAN. Och lilla stuten se'n!

EULALIE. Jag får sapörer... För mej härifrån... (*Går ut i fonden, stödd mot Hoppenhjärtas arm*).

SJUNDE SCENEN.

DE FÖRRA, utom EULALIE och HOPPENHJÄRTA.

SCHMIDT (*ser ut åt fonden*). Våra gäster börja samla sej i danssalen... Kom, mina vänner, låt oss gå ditut.

ROBERT (*bjuder Charlotte sin arm*). Tillåter ni att jag får bjuda er min arm?

CHARLOTTE. Ja, hvarför skulle inte jag tillåta det?

ROBERT. Hur lycklig gör ni inte mej... (*Går ut i fonden med Charlotte*).

ANNA. Han glömmet mej... En sådan tölp! (*Följer efter dem*).

SCHMIDT. Jag gissar du, min kära Jonatan, liksom din fru, ä' trött efter resan... Inte sant? Gå in uti mitt rum och hvila här. (*Öppnar dörren till höger*).

JONATAN. Att hvila lär väl inte bli möcke tid, ty Märtha min har aldri' varit här i Stockholm förr, och ho' vill genast ut och gapa på allt.

SCHMIDT. Gå nu emellertid ditin.

JONATAN. Tack, tack, herr bror! Kom, Märtha du! (*De gå in till höger*).

BORN, (*som setat och funderat, stiger upp*). Den mannen var er bror?

SCHMIDT (*förlägen*). Ja, ja... han är min bror!

BORN. Förmögen karl?

SCHMIDT. Ofantligt rik.

BORN. För upp honom på börsen, ty där är samlingsplatsen för rikedom och soliditén, och be honom att vända sej till mej, om han behöfver några råd i penningeväg. (*Går ut i fonden*).

ÅTTONDE SCENEN.

SCHMIDT, ensam. Strax därpå FRANS.

SCHMIDT. Jag skulle föra upp honom på börsen? Jag hade hellre lust att sätta honom i arrest. Men hur ska' jag bli af med honom nu

i kväll? (*Ser åt fonden*). Där kommer Frans... han måste hjälpa mej.

FRANS (*i fonden*). Patron!

SCHMIDT. Kom närmare... jag har ett ord att säga dej.

FRANS. Hvad önskar herr patron?

SCHMIDT. Du är en slipad karl.

FRANS. Åhja, i vissa fall.

SCHMIDT (*sakta*). Du ser, hur olägligt min bror har kommit hit.

FRANS. Objudna gäster komma alltid olägligt.

SCHMIDT. Jag dör af blygsel, om han stannar här... (*Med låg röst*). Min kära Frans, du måste hjälpa mej... du måste göra mej af med honom.

FRANS (*tar ett steg tillbaka*). Ska' jag göra af med honom? Hvad säger herr patron... ett mord?

SCHMIDT. Du är en tok! Men utan skämt... (*Rycker nyckeln ur högra dörren, efter att ha vridit om låset*). Ta' nyckeln här, och ansvara mej för att bror Jonatan i afton inte slipper ut ur rummet der.

FRANS (*tar emot nyckeln*). Jag ska' då bli fångvaktare i kväll? Men om arrestanten börjar bulsa på dörren och vill ut...

SCHMIDT. Bär in ett par buteljer konjak, punsch, champagne... och klinga om med honom friskt, så somnar han nog snart, trött som han ä' efter sin resa i dag... Gå nu, och skynda dej. (*Går ut i fonden*).

FRANS. Ett rummel på tu man hand! (*Gnuggar händerna*). Då ska' vi se, hvem som blir mosig först, bror Jonatan! (*Går ut i fonden*).

NIONDE SCENEN.

EULALIE, följd af CHARLOTTE.

EULALIE. Följ mej, mitt barn... du måste ha en annan toalette... du får inte längre visa dej i den där klänningen.

CHARLOTTE. Men jag har väft den själf.

EULALIE. Tror du att det hör till god ton, att tala om så'nt skräp? Du har då glömt allt skick där nere på bondlandet.

CHARLOTTE. Hvad jag har glömt, men inte är det er, min mor.

EULALIE. Mon dieu! så kalla inte mej för mor!... Säj chère ma-ma... så brukas det bland bättre folk.

CHARLOTTE. Jag lyder er med glädje, nu som förr.

EULALIE. Kom efter hit in i Annas rum, så ska' jag välja ut åt dej en utaf hennes balklänningar. (*Går in till venster*).

TIONDE SCENEN.

CHARLOTTE ensam, strax därpå FRANS och ROBERT.

CHARLOTTE. Hvad denna lyx och detta buller plågar mej! O, vore jag tillbaka på landet, ibland mina tysta berg! (*Sätter sig i soffan och faller i tankar*).

FRANS (*från fonden, bärande en bricka, hvarpå stå flera buteljer och glas*). Se så, bror Jonatan... här ska' du få ett rus, som blir bastant! (*Öppnar dörren till höger och går in*).

ROBERT (*i fonden, betraktande Charlotte*). Där sitter hon... ensam, tankfull... Jag undrar hvad hon tänker på.

CHARLOTTE. I skogen är så stilla och så fridfullt...

ROBERT. Hon talar för sej själf.

CHARLOTTE. Och härligt är att, medan solen stiger opp, få stå på bergets topp och lyssna på forsens sång i dalen och på lärkans morgonhymn...

ROBERT. Hon tänker på sin hembygd och naturen.

CHARLOTTE. Och uti stilla andakt blicka upp till himlens blåa dome...

ROBERT. Hvilket rent och ofördärfvadt sinne! Att drömma om naturen i en balsalong!

CHARLOTTE (*ser sig omkring*). Här är allt så grant och kallt, och hvarje blick, hvarmed man här betraktar mej, tränger som en ispil till mitt hjärta.

ROBERT (*stiger fram*). Hvarje blick?

CHARLOTTE (*blir honom varse*). Herr Robert... ni?...

ROBERT. Tränger som en ispil till ert hjärta? Tag åter dessa ord, jag ber... Tror ni att alla unga män i hufvudstaden här...

CHARLOTTE. Jag känner ingen utaf dem.

ROBERT. Och inte mej en gång... den forna vännen, lekkamraten?

CHARLOTTE. Jag var ett barn då vi sist såg hvarann', och ni, herr Robert, var en yngling då.

ROBERT. Med samma hjärta då, som nu. Till bevis därpå ska' ni få höra att jag ännu inte glömt den lilla visan, som ni en gång lärde mej.

S å n g n : o 2.

Mel.: *Nordiska Folkvisor*, af J. N. Ahlström, n:o 55.

Som stjärnan uppå himmelen så klar,
hon längtar till sitt rum,
så längtar jag till dig, min lilla vän,
hvar timma och hvar stund.
Hvar timma är som en månad lång,
en månad som ett år.
Så längtar jag till dig, min lilla vän,
fast jag dig aldrig får.

BÄGGE

(*tillsammans*).

Hvar timma är som en månad lång,
en månad som ett år.
Så längtar jag till dig, min lilla vän,
fast jag dig aldrig får.

ROBERT (*fattar hennes hand*). Du var ynglingens ideal, Charlotte!
Blif mannens brud!

CHARLOTTE (*slår blygt ner ögonen*). Du älskar mej då än?

ROBERT. Mer varmt än någonsin.

CHARLOTTE. Nåväl... då är jag din!

ROBERT (*sluter henne i sin famn*). Ja, evigt min!

ELFTE SCENEN.

DE FÖRRA. ANNA.

ANNA (*i fonden*). Ah, hvad är det! (*Närmar sig till Charlotte, som sliter sig ur Roberts armar*). Kusin, hvad gör du här? Och är du inte omklädd än?

CHARLOTTE. Jag ämnar nu att gå...

ANNA. Första valsen börjar strax... det saknas ingen i danssalen mer än ni, herr Robert.

ROBERT. Jag tänker inte dansa i kväll.

ANNA. Ni vill hellre spela älskare? (*Slår till honom kokett med sin solfjäder*). Ni är ett odjur... vet ni det? (*En vals börjar bakom fonden*).

TOLFTE SCENEN.

DE FÖRRA. FRANS. JONATAN och MÄRTHA.

FRANS (*drucken, söker hindra Jonatan, i dörren till höger, att komma ut*). Stopp! dröj, min goda man.

JONATAN. Lä' mej få gå...

FRANS. Stopp! vänta... dröj!

JONATAN (*i skjortärmarna, knuffar undan Frans*). Jag måste ut och ha e' sväng. (*Drar Märtha med sig ut*). Följ me', du mor!

MÄRTHA. Jonatan, ta dej i akt... Jag tror du fått ett rus i kväll...

JONATAN. Var inte rädd för de', du mor... Vore dålig kär, som inte fälte ett så'nt... (*Lyssnar*). Hör fiolerna så grant de gläfsa... Märtha! Kom och lä' oss ta' e' polkesväng! (*Dansmusiken tystnar*).

S å n g n : o 3.

Mel.: *Nordiska Folkvisor*, af Ahlström, n:o 90.

1.

Vi ska' ställa te' en roliger dans
och vi ska' binda både krona och krans,
te' dansen.

(*Dansar kring*).

Hej hopp! en roliger dans,
hej hopp! bå' krona och krans,
te' dansen.

(*Talar*). Liksom när vi firade vårt bröllop uti värila...

TRETTONDE SCENEN.

DE FÖRRA. SCHMIDT, ROSENFÄLT, SILFVERMAN, HOP-
PENHJÄRTA, BORN och flere balgäster, komma från fon-
den, EULALIE, från vänster; FRANS.

SCHMIDT (*till Rosenfält*). Behagar eders excellens stiga in uti sa-
longen hit? (*Presenterar Rosenfält för Eulalie*).

JONATAN

(fram på scenen, fortsätter sin sång).

2.

Vi ska' skutta lätta som e' läderlapp,
och vi ska' svänga om och springa uti kapp
te' dansen.

(Dansar kring).

Hej hopp! en roligere dans,
hej hopp! bå' krona och krans,
te' dansen.

ROSENFÄLT (betraktar Jonatan förvånad). Hvem är den karl'n?
BORN (bugar sig). Grosshandlarens bror, ers excellens.

ROSENFÄLT. Er bror, herr Schmidt?

FRANS (närmar sig raglande). Bror Jonatan, oxhandlarn från
Småland.

JONATAN

(fortsätter sin sång).

3.

Vi ska' lefva här, som i ett brölloppshus,
och vi ska' hela natten gå i sus och dus
te' dansen.

(Dansar om med Märtha).

Hej hopp! en roligere dans,
hej hopp! bå' krona och krans,
te' dansen.

ROSENFÄLT (med ett konstladt leende). En nobel societé... Quell'
horreur! Kom, mina herrar, kom! (Tar Silfverman under armen och
går. Balgästerna följa skrattande efter).

SCHMIDT. En sådan skandal uti vårt hus! (Kastar sig på en
stol).

EULALIE. Det blir min död... mon dieu! (Sjunker ner på soffan
midt emot).

JONATAN (svänger om med Märtha, sjungande):

4.

Vacker ä' du, när du dansar och ler
och vacker, när du på din käresta ser,
mor lille!

Hej hopp! en roligere dans,
hej hopp! bå' krona och krans,
te' dansen.

Ridån faller.

ANDRA AKTEN.

(Samma dekoration. Det är morgon).

FÖRSTA SCENEN.

SCHMIDT, EULALIE och CHARLOTTE sitta kring divansbordet
dricka kaffe. JACOB, men en bricka i handen, passar up dem.

SCHMIDT (till Jacob). Frans får aldrig mera visa sej uti mitt hus

... säj honom det Ifrån i dag är han utur min tjänst. (*Vänder sig till Eulalie*). Ja, jag försäkrar dej, min vän, att äfven mej har det där uppträdet på balen här i natt förorsakadt ett verkligt illamående.

EULALIE. Det var då lycka att det sluta' som det gjorde.

SCHMIDT. Se'n jag fick undan Jonatan, så fortgick balen ostörd, fastän grefve Rosenfält strax lämna' oss.

EULALIE. Han ropa': quell donneur! och gick sin väg.

SCHMIDT. Men hvar är Anna uti dag?

CHARLOTTE. Hon mår inte väl.

EULALIE. Förargelsen öfver det företräde Robert visade vår dotter på balen och underrättelsen i dag att han anhållit om din hand...

CHARLOTTE. Hvilken lycka, att bli Roberts maka!

EULALIE. En lycka, hvarför du, ma fille, dock mest har dina föräldrars anseende att tacka.

CHARLOTTE (*ser åt fonden*). Där kommer han! (*Vill springa upp*).

EULALIE (*håller henne tillbaka*). Sitt stilla, barn! Det passar inte att springa emot en karl. (*Med en suck*). Pauvre enfant, hvad din deducation har blifvit vanvårdad!

CHARLOTTE. Men då man älskar honom, så...

EULALIE. En bildad kvinna visar aldrig att hon älskar någon.

ANDRA SCENEN.

DE FÖRRA. ROBERT.

ROBERT. God morgon, mina dyra svärföräldrar. (*Skakar deras händer*). God morgon, älskade Charlotte! (*Kysser hennes hand*).

CHARLOTTE. Hvad du ser nöjd och glad ut i dag!

ROBERT. Ja, jag är drucken af glädje! Jag har talt nyss med min far, och han har gett sitt bifall till vårt giftermål.

CHARLOTTE (*med glädje*). Vårt giftermål?

EULALIE (*korrigera*). Så tyst då, barn!

ROBERT. Er bror, herr Schmidt, har jag att tacka för den sällhet, som nu väntar mej.

SCHMIDT. Min bror?

ROBERT. Ja, han var orsaken att grefve Rosenfält så hastigt lämnade er bal, och då min far således inte hann anhålla om en handsekretareplats för mej hos grefven, har denna plats i dag på morgonen af en annan blifvit upptagen. Således är jag fri, och kan nu gifta mej.

SCHMIDT. Men hvilka planer har ni för en framtida utkomst?

ROBERT. De härligaste, skönaste! Min far har lofvat uppfylla min äktslingsönskan... har lofvat köpa mej en gård på landet.

EULALIE. Ni ämnar då bli bonde, unge man?

ROBERT. Ja, bonde bä' till kropp och själ. (*Med en blick på Charlotte*). Hvad det är härligt, medan solen stiger opp, få stå på bergets topp och lyssna uppå forsens sång i dalen och på lärkans morgonhymn...

CHARLOTTE. Ack, ja!

ROBERT. Och uti stilla andakt blicka opp till himlens blåa dome.

CHARLOTTE. Ack, ja!

SCHMIDT. Ja, skänke himlen er då sin välsignelse! Kom nu, min kära måg, och följ mej ut på mitt kontor, så ska' vi tala om min dotters hengift. Under tiden hoppas jag min hustru arrangerar några glas champagne där ute i sal'n, så att vi få önska lycka åt de nyförlofvade. (*Går ut i fonden. Robert följer efter, bjudande sin arm åt Eulalie*).

TREDJE SCENEN.

CHARLOTTE (*ensam*).

Jag blir då Roberts brud, och jag får vända åter ut till landet, lämna stadens buller? Hvad jag är glad och säll! Jag känner mej så lycklig såsom fågeln uppå kvist, och därför får jag också lof att sjunga såsom han.

Sång n:o 4.

Mel.: "*I Sverige ligger en skogig trakt*".

I djupan dal, mellan fur. och tall,
vi skola bygga vår hydda;
där ingen stormil oss hinna skall,
ty bergens famn oss skall skydda.
Och där beständigt om kärlek och om tro
vi skola drömma uti vårt tysta bo,
ja, drömma där om kärlek och om tro
uti vårt bo,
beständigt där i vår hydda!

FJÄRDE SCENEN.

CHARLOTTE. JONATAN.

JONATAN (*kommer ut från höger, med en liten pipa uti mun*). Så lustigt du kväder uti dag!

CHARLOTTE. Jag är så lycklig och så glad...

JONATAN. Och hvarför det då, kära hjärtandes?

CHARLOTTE. Ser ni inte, far Jonatan, hur hjärtat på mej slår?

JONATAN. Nej, ta mej raggen om jag det kan se.

CHARLOTTE. Jag har nyss blifvit förlofvad!

(*Anna lyssnar i dörren till vänster*).

JONATAN. Fått dej fästman?

CHARLOTTE. Han, som i går afton vid vår hitkomst räckte er sin hand, far Jonatan.

JONATAN. Musjö Robert? Säg mej ut att vara just en hederskär... Du har gjort ett godt val, Lotta. (*Skakar hennes hand*). Lycka te', min lilla tös!

CHARLOTTE. Robert är där ute.

JONATAN. Än din far och mor då?

CHARLOTTE. De är' ock därute... Låt oss söka opp dem.

JONATAN. Gå förut du, barn, så ska' jag komma efter och ta Märtha me' mej. (*Går in till höger; Charlotte går ut i fonden*).

FEMTE SCENEN.

ANNA (*ensam, kommer ut från vänster*).

Robert är förlofvad med Charlotte... han har föredragit denna landt-lolla för mej... Hvilken förödmjukelse! Hon skulle då bli gift, hon, förrän jag? Nej, den triumfen ska' hon inte ha... (*Ser åt fonden*). Hvem kommer där? Ah, kammarjunkare Hoppenhjarta! Han kommer väl till pass. (*Sätter sig i soffan och läsar läsa i en bok*).

SJÄTTE SCENEN.

ANNA. HOPPENHJARTA.

HOPPENHJARTA (*med en blomsterbukett i handen stannar i fon-den, betraktar Anna och gnolar*):

Ack, som sänd ner från skyn,
stod den hulda för min syn!

ANNA (*läsar bli honom varse*). Kammarjunkar Hoppenhjarta!

HOPPENHJARTA. Vredgas väl Diana, om Actäon öfverraskar henne?

ANNA. Ni är här...

HOPPENHJARTA. Med hoppets rosor i min hand. Tillåter ni? (*Räcker henne buketten*).

ANNA (*tar emot den*). Jag tackar er.

HOPPENHJARTA. Mätte dessa tysta knoppar kunna hviska till er, hvad som föregår i djupet af mitt hjärta.

ANNA (*betraktar buketten med en suck*).

HOPPENHJARTA. Ni suckar... Ack, var denna sucken ägnad mej?

ANNA (*med koketteri*). Hvarför just er?

HOPPENHJARTA. Ähjo, det var vid tanken uppå mej.

ANNA (*afsides*). En sådan narr!

HOPPENHJARTA. Jag läser det i er blick, ty ni kan inte förstålla er. (*Fattar hennes hand*).

ANNA (*drar sin hand tillbaka*). Herr kammarjunkare... (*Stiger upp*).

HOPPENHJARTA. Hva', vill ni gå?

ANNA. Jag måste gå!... (*Suckar*).

HOPPENHJARTA. Åter en suck? (*Leende*). Nu går ni inte.

ANNA. Och detta säger ni så triumferande? Men det ä' männen likt att le åt kvinnans svaghet.

HOPPENHJARTA (*ser sig omkring; afsides*). Vi ä' allena här... Jag vågar försöket... Coraggio, Bajazzo! (*Kastar sig på knä för Anna*). Dyrkansvärdaste bland kvinnor, mottag här mitt hjärtas hyllning.

ANNA (*räcker honom sin hand*). Stig opp, min älskade!

HOPPENHJARTA (*med en öm blick*). Din älskade?

ANNA (*läsar bli förlägen*). Min Gud, hvad har jag gjort?

HOPPENHJARTA. Fört mej opp på lyckans Himalaja, hulda än-

gel! Och ingenting i världen ska' där kunna slita dej ur min famn!
(*Omfamnar Anna*).

SJUNDE SCENEN.

DE FÖRRA. JONATAN. MÄRTHA.

JONATAN (*stiger, efter att ha hört de sista orden, häftigt fram*).
Släpp tösa, herre... Flicka ä'...

HOPPENHJÄRTA (*kvarhåller Anna i sin famn*). En ängel.

JONATAN. Min doter ä' ho'... doter till en bonde.

ANNA (*afsides, lösslitande sig ur Hoppenhjärtas armar*). O, Gud,
min far!

HOPPENHJÄRTA. Ja, ni lär vara mamsell Annas far...

JONATAN. Och ho' har blifvit annorledes i många fall, under de
år ho' varit här i sta'n. Men ännu hoppas jag...

ANNA (*söker lugna honom*). Min bästa far!

JONATAN. Att kunna frälsa'na från mången fara... Ho' ska' resa
me' oss hem te' Smålen.

ANNA (*afsides*). Hem till Småland?

JONATAN. Ty ho' ä' för go' åt sä'na gökar som ni och era likar.
Kom ihåg det, herre! (*Tar Annas hand och går ut i fonden*).

ÅTTONDE SCENEN.

HOPPENHJÄRTA. MÄRTHA.

HOPPENHJÄRTA. En sådan tölp! Att föra detta språk till mej,
i samma stund jag göra min cour för dottern... (*Rycker på axlarna*).
Men sådan är det skönas lott på jorden.

MÄRTHA (*stiger fram och niger*). Kära herre, var inte ond på
man min.

HOPPENHJÄRTA. En bonde kan blott roa mej, men inte förarga
mej.

MÄRTHA. Han mente inte så illa, som det lät... men si, vi landt-
folk, vi förstå oss inte på...

HOPPENHJÄRTA. På artighet? Nej... det är sant!

MÄRTHA. Förlåt min man... och ta mej i hand därpå. (*Räcker
honom sin hand*).

HOPPENHJÄRTA. En sådan liten fin och vacker hand. (*Afsides*).
Om jag, för att hämnas på mannen, skulle lägga an på hustruns hjärta?
Ha-ha, det var en ypperlig idé!

MÄRTHA. Nå, vill ni inte ta min hand?

HOPPENHJÄRTA. Ack, jo, min bästa fru! (*Trycker hennes hand
emot sitt hjärta*). Hur lyckligt vore inte, att genom hela litvet jämt
få trycka denna lilla hand!

MÄRTHA. Så tryck den då, så mycke ni vill... men var blott inte
ond på man min.

HOPPENHJÄRTA. En bön från er... hvem skulle kunna motstå
den? Vid strålarna från era ögons brandraketer antändes hvarje hjärta.

MÄRTHA. Se så, nu ä' det nog! (*Drar sin hand tillbaka*).

HOPPENHJÄRTA. Låt mej få trycka mina läppar på den,

MÄRTHA. Nog, säger jag... Låt mej få gå!

HOPPENHJÄRTA (*håller henne tillbaka*). Ack, stanna, sköna fru! och vredgas inte på mej nu... Är ni då så kall och känslolös? Hyser ni då inte något medlidande, och gör det er inte ondt om mej?

MÄRTHA (*halft leende*). Åh-jo... Det gör mig ondt om er... liksom om sparfven under vintern... Känner ni den visan?

Sång n:o 5.

Mel. *Nordiska Folkevisor*, af Ahlström, n:o 16.

Hör du, sparfver lilla,
far du inte illa
när som vintern blir så sträng och kall?
Utän mycken möda
lär du dig ej föda,
som är nästan minst bland fåglar all.
Kan du, fågel nätta,
mig helt kort berättas
från det allraförsta
minsta med det största?
Säj, om dig behagar,
om din lefnadsdagar,
ifrån början till din lefnads slut.

JONATAN (*ropar i fonden*). Märtha! Märtha!

MÄRTHA. De' ä' min man! (*Niger för Hoppenhjärta*). Lef väl, herr sparf! (*Går ut i fonden*).

NIONDE SCENEN.

HOPPENHJÄRTA (*ensam*).

Samma otur båd' med mor och dotter... En riktig Tychobrahe-dag! Jag skyndar bort till ett kafé, och kväfver min förargelse med... en ragoutpastej! (*Skyndar ut i fonden*).

TIONDE SCENEN.

SCHMIDT och ROBERT komma ifrån höger. Sedan JACOB.

SCHMIDT. Er far gör oss den äran spisa middag här?

ROBERT. Han lofva' det.

SCHMIDT. Det gläder mej. (*Ringer*).

(*Jacob visar sig i fonden*).

SCHMIDT. Sä j till att vi få främmande till middagen.

JACOB (*bugar sig*). Ska' ske, patron.

SCHMIDT. Och sä j, att det ska' vara ostron, hummer och champagne, och bästa rhenska vinerna.

JACOB. Ska' ske, patron! (*Går ut*).

SCHMIDT. En så sällsynt gäst bör visas all uppmärksamhet.

ROBERT. Uppmärksamheten smickrar alltid fåfängan.

ELFTE SCENEN.

DE FÖRRA. HALLER.

HALLER (*kommer häftigt in*). Herr Schmidt.

SCHMIDT. Hva' vill ni mej?

HALLER (*med en blick på Robert*). Ni är inte ensam...

SCHMIDT. För min blifvande måg behöfva vi inte ha några hemligheter.

HALLER (*torkar sig i pannan*). Herr Schmidt!

SCHMIDT. Hva' ä' de' då? Så tala ut!

HALLER. Våra växlar ä' i dag förfallna.

SCHMIDT. Nå, men vår fordran då hos huset Salomon?

HALLER. Huset Salomon...

SCHMIDT. Än se'n?

HALLER. Har stoppat.

SCHMIDT. Stoppat? (*Kastar sig i soffan*). Ack, min Gud, då ä' jag ruinerad karl!HALLER (*betraktar honom medlidsamt*). Ja, ruinerad karl, tack vare all den prakt och glans, hvarmed ni här ha omgett er!JACOB (*i fonden*). Herr Born ber att få tala vid patron.SCHMIDT. Han kommer som han vore sänd från höjden... Han är rik och han ska' rädda mej. Gå ni, herr Haller, och be honom på ögonblicket stiga in hit i salongen. (*Haller går ut, följd af Jacob*). Nu fattning, lugn, så att han inte märker någonting. (*Stiger upp*).

TOLFTE SCENEN.

SCHMIDT. ROBERT. BORN.

BORN. God dag, mina herrar! Tjänare, herr Schmidt!

SCHMIDT. Utaf hyad anledning får jag väl nöjet, att...

BORN. Jag kommer, för att fråga er en sak i största hast, ty jag har alltid ondt om tid... (*Snusar*). Vet ni någon som behöfver pengar?SCHMIDT (*afsides*). Ah! jag andas åter... (*Högt*). Hur stor summa önskar ni bli af med?

BORN. Några hundra tusen.

SCHMIDT (*afsides*). En fjärdedel däraf kunde rädda mej... (*Högt*). Summan är visst inte stor, men...

BORN. Kanske att ni själf...?

SCHMIDT. Ja, jag behöfver pengar... det är sant. Ni vet, herr Born, jag håller på med en fabriksanläggning.

ROBERT. Ett kostsamt företag.

BORN. Naturligtvis.

SCHMIDT. Men hvarutaf jag väntar mej betydlig vinst.

BORN. Näväl... ni ska' få pengarna, herr Schmidt! Adjö, adjö... jag är tillbaka om en kvart. (*Går ut i fonden*).

SCHMIDT. Då är jag räddad... Gud ske lof.

ROBERT. Och jag kan utan fruktan föra hit min far, då inga moln mer hvila på min svärfars panna. (*Går ut i fonden*).

TRETTONDE SCENEN.

SCHMIDT. Strax därpå JONATAN.

SCHMIDT. Med dessa pengar i handen är jag åter rik, och när min dotter se'n blir gift med sonen till den rikaste bankir... (*Faller i tankar*).

JONATAN (*stiger fram och klappar Schmidt sakta på axeln*). Bror Tobias!

SCHMIDT (*kallt*). Hva' vill du mej?

JONATAN. Kan det fälle vara sant, hvad jag fått höra nyss därute!

SCHMIDT (*kort*). Hvad då?

JONATAN. Man säger att du ä' bankrutt.

SCHMIDT. Än se'n?

JONATAN. Får gå från hus och hem.

SCHMIDT. Hvad rör det dej?

JONATHAN (*betraktar honom sorgsen*). Jag är din bror.

SCHMIDT. Gud nås så visst.

JONATAN. Och jag ska' här bli vittne te' ditt fall?

SCHMIDT. Res härifrån, så kan du slippa det.

JONATAN. Ja, hvarför kom jag hit?

SCHMIDT. För att förlöjliga mitt hus... skrämma mina gäster på dörren. Det sätt, hvarpå du visade dej uppå balen här i natt, bör öfvertyga dej att du inte passar här, och att din närvaro besvärar oss. (*Går hastigt ut i fonden*).

JONATAN. Jo-jo, så ä' det allt... jag passar inte här... Jag reser ner till Smål'n... Min stackars bror! Det grämer mej ändå i själ'n, att han ska' gå från hus och hem.

FJORTONDE SCENEN.

JONATAN. MÄRTHA.

MÄRTHA (*ser sig rädd omkring*). Jonatan!

JONATAN. Kom hit, du mor!

MÄRTHA. Låt oss lämna det här huset.

JONATAN. Hvarför de' då, Märtha?

MÄRTHA. Här ä' allting för förnämt för oss. Därute dukar man ett bord så stort och grant, så att jag tror att själfva kungen kommer hit.

JONATAN. Ja, ser du, mor, Tobias ä' rik.

MÄRTHA. Det glänser på alla sidor utaf gull och sölfver.

JONATAN. Och all den grannlåten ska' han nu gå ifrån? (*Drar en suck*). Min stackars bror!

MÄRTHA. Jag känner mej så tung om hjärtat här och vet du, Jonatan — (*ser sig rädd omkring*) — jag tror att bror din blygs för oss.

JONATAN. Ähnej, du mor... därtill ä' han för öm och god. Men efter du inte vill stanna här, så ska' vi gå och packa in, och söka oss ett annat hemvist, till dess jag fått sälja mina kriter här i sta'n.

MÄRTHA. Tack, tack, du far! Då blir jag åter glad igen!

Sång n:o 6.

Mel.: "Så lunka vi så småningom".

Uti de gyllene gemak,
 där rikedomen står i flor,
 fast det är grant från golf till tak,
 ej någon lycka bor.
 Nej, vi spänna Bläsan för,
 och hem i kärran dra åstad,
 och när jag skällkon böla hör,
 då blir jag åter glad.

JONATAN.

Ifrån stadens granna stutar, ja,
 ska' vi hem te' våra stutar dra,
 och me' kriterern vandrande te' skogs
 ropa gladt och nöjdt; kom ox!

BAGGE.

Ifrån staden granna stutar, ja. m. m.
 (De gå in till höger).

FEMTONDE SCENEN.

SILFVERMAN, med EULALIE under armen, ROBERT, ledande
 CHARLOTTE, komma in från fonden.

EULALIE. Min man ska' strax ha äran visa sej... Han ä' beständigt öfverhopad af göromål...

SILVERMAN. Affärer framför allt, min fru... Man måste arbeta, om man ska' blifva millionär.

ROBERT (*skjuter fram en stol*). Behagar ni ta plats, min far?

EULALIE (*i soffan*). Er son har meddelat oss den glada underättelsen, att ni gett ert bifall till hans förening med vår dotter.

SILVERMAN. Er man är rik och, som jag hört, af god familj, och då jag själf är ägare af ett par millioner, tycker jag att en förening emellan våra barn bör vara ganska passande.

SEXTONDE SCENEN.

DE FÖRRA. BORN. Strax därpå SCHMIDT.

ROBERT. Ah, är ni åter här?... (*Vänder sig till Silfverman*): Min far, tillåt mej presentera en af husets vänner, herr Born.

BORN (*bockar sig*). Jag räknar för en ära, att...

SILFVERMAN (*nickar högdraget*). Det fögnar mej.

SCHMIDT (*från fonden*). Ber om förlåtelse att jag så föga artigt mottar mina ärade gäster, men göromål, affärer... (*Sakta till Born*). Pengarna, herr Born?

BORN (*sakta*). Om fem minuter ska' ni ha dem.

SCHMIDT (*afsides*). Nä, gudskelof!

SJUTTONDE SCENEN.

DE FÖRRA. HALLER.

HALLER (*sakta*). Herr Schmidt, man presenterar våra växlar på kontoret nu... men kassakistan, som ni vet, är tom.

SCHMIDT (*sakta*). Tyst, tyst och gå... om fem minuter ska' jag komma efter och betala dem. (*Hallen går*).

BORN (*afsidens betraktande Schmidt*). Hans panna mulnar... hva' betyder det?

ADERTONDE SCENEN.

DE FÖRRA. JONATAN.

JONATAN (*från höger, med resmössa på hufvudet och en kappsäck under armen*). Ursäkta mej, som kommer åter hit och stör...

SCHMIDT (*afsidens*). Min gud, där ä' han nu igen! (*Sakta till Jonatan*). Hvad vill du här?

JONATAN. Sjäa adjöss åt dej, bror Tobias... Jag lämnar nu ditt hus, men jag vill ha mi' tös, mi' doter Anna, me' mej först.

SILFVERMAN. Hvem är den kar'n?

ROBERT (*förlägen*). Det är...

SCHMIDT. Det är...

JONATAN. En bonde... Ja, tal' ut, go' herrar.

SILFVERMAN. En bonde?

JONATAN. Som ha kommit hit me' oxer ifrån Smäl'n.

SILFVERMAN. Det var densamma som på bal'n i natt...

JONATAN. Tog säj en sväng hos bror sin här... min stackars bror, som ä' bankrutt...

BORN (*afsidens*). Bankrutt? Hva' säger han?

JONATHAN (*torkar ögonen*). Och snart får lof att gå från hus och hem.

SILFVERMAN (*stiger upp*). Från hus och hem?

BORN (*afsidens*). Det var således därför han behöfde mina pengar? Ah, nu förstår jag allt! (*Högt*). Farväl, herr Schmidt! (*Går ut i fonden*).

SILFVERMAN (*betraktar Schmidt högdraget*). En cessionant! (*Med en stolt nick*). Mitt herrskap, jag rekommenderar mej. (*Går ut*).

ROBERT. Min far, så stanna då... jag ber (*Följer efter*).

SCHMIDT. Min Gud, nu är jag verkligt ruinerad! (*Kastar sig på en stol och gömmer ansiktet i händerna*).

JONATAN (*i fonden, betraktar Schmidt och torkar tårarna ur ögonen*). Min stackars bror! Adjöss me' dej... (*Går ut*).

NITTONDE SCENEN.

SCHMIDT. EULALIE. CHARLOTTE. ANNA.

ANNA (*från vänster, betraktar Charlotte, som sitter gråtande bredvid sin mor*). Hva' fattas dej, kusin... och hvarför gråter du?

EULALIE. En olycka, ma fille, har händt vårt hus... en grand malvör!

CHARLOTTE. Alla öfverge oss... äfven Robert!

ANNA. Trösta dej, kusin... Blir du inte Roberts maka, så kan det väl finnas någon annan som... Det är godt om män...

CHARLOTTE. Så du talar, Anna! O, min gud, hvad jag ä' olycklig!

TJUGONDE SCENEN.

DE FÖRRA. HALLER. BORN.

HALLER (*med några papper i handen*). Herr Schmidt, herr Schmidt,!

SCHMIDT (*likgiltigt*). Hva' vill ni mej?

BORN. Era växlar...

HALLER. Å'... inlösta...

SCHMIDT. Hva' säjer ni?

HALLER (*visar dem*). Här ä' en på femton tusen, en på dito dito, en på tjugu tusen... summa femti tusen...

SCHMIDT. Och hvarifrån har ni fått dessa pengar?

HALLER. Utaf er bror.

SCHMIDT. Min bror?

BORN. Det ä' en satans karl, herr Schmidt... och näfvar har han som förslå.

SCHMIDT. Hur då?

BORN. Han kom in på ert kontor, och då jag nämnde där för era kontorister, att ni ämna' stoppa... stoppa' han sin näfve in i min halsduk här, påstod att jag sprang med lögner, och skakade mej så infamt, att jag var på väg att bli kväfd.

SCHMIDT (*rörd*). O, Jonatan, du har ett hjärta af guld!

BORN (*ordnar sin halsduk*). Och näfvar af järn.

SCHMIDT. Fort, kära Haller, hämta honom hit!

HALLER (*ser åt fonden*). Han står i dörren där!

TJUGUFÖRSTA SCENEN.

DE FÖRRA. JONATAN.

SCHMIDT (*ser sig om*). Bror Jonatan... kom i min famn! (*Omfamnar honom*).

JONATAN. Tack ska' du ha, Tobias! Ge mej också nu e' köss på kind, så ser jag riktigt att du ä' mi bror!

SCHMIDT (*kysser honom på kinden*). Ja, Jonatan, du ä' min bror, och hela världen ska' få veta, att det ä' ditt ädelmod som räddat mej.

JONATAN. Om man kan göra något godt, hva' rör de' världen de'? (*Betraktar Born*). Fast de' ges onda tungor, som...

BORN (*drar sig undan*). Den satans karln... han må väl inte vilja strypa mej ännu en gång?

TJUGUANDRA SCENEN.

DE FÖRRA. SILFVERMAN. ROBERT.

ROBERT (*drar Silfverman med sig under armen*). Ni hör ju, bästa far, att det var blott en ögonblicklig förlägenhet. Herr Schmidts affärer ä' nu åter ordnade.

SILFVERMAN. Det fagnar mej... och jag har ingenting emot herr Schmidt och hans familj, men den där släktingen...

SCHMIDT. Som räddat mej? Tillåt mej presentera honom här. (*Leder fram Jonatan*). Min bror!

SILFVERMAN. Från Småland? Ja, jag vet... Hva' kosta era oxar där?

JONATAN. De ha allt stigit något se'n den tiden, då ni var därnere.

SILFVERMAN. Hva' menar han, min vän?

JONATAN. Jag menar, att om inte minnet sviker mej, så ha vi sett hvarann' en gång förut, fast de ä' många herrans år se'n.

SILFVERMAN. Det ä' möjligt.

JONATAN. Kanhända ska' också mi' hustru... (*Ropar*). Märtha! Märtha!

MÄRTHA (*innanför*). Hva' vill du, Jonatan!

JONATAN. Kom ut, du mor!

TJUGUTREDJE SCENEN.

DE FÖRRA. MÄRTHA.

MÄRTHA (*från höger*). Här ä' jag'

JONATAN, (*visar på Silfverman*). Ser du den här herrn här? Känner du igen'en, Märtha?

MÄRTHA (*gnuggar ögonen*). Ja, herre jestandes, om inte mina ögon villu mej, så ä' de' ju — Jan Erik, bror min.

ALLA (*med förvåning*). Hennes bror?

SILFVERMAN. Syster Märtha? Fägnar mej att se dej vara än' i lifvet, och att du ä' gift med en förmögen man... ty din man ä' ju förmögen?

JONATAN. Bärgad kär, gu'varelof! Himlen har välsignat mej me' möcke godt, om det bästa som den skänkt mej ä' ändå... — (*fattar Schmidts hand*) — min broders kärlek.

TJUGUFJÄRDE SCENEN.

DE FÖRRA. JACOB.

JACOB. Middagsbordet ä' serveradt.

SCHMIDT. Kom, mina vänner, då och låt oss tömma där ett glas för broderkärleken, och se'n en skål för dessa bägge nyförlofvade. (*Fattar Roberts och Charlottes händer*).

JONATAN. Ja, de' ä' rätt... I frid och kärlek ska' vi tömma våra glas och sjunga se'n:

Sång n:o 7.

Och frid i himmela och frid på jola,
och lite roligt i hvarje vrå.

Och farfars farfar han hette Ola,
och lika roligt va' de' ändå.

(*Vänder sig till publiken*).

Och om bror Jonatan har roat er,
kom åter då en annan gång, han ber.

Ja, kom igen

en ann' gång än

och se oxhandlarn ifrån Småland.

ALLA.

Ja, kom igen

en ann' gång än

och se oxhandlarn ifrån Småland.

Ridån faller.

KUNGL. BIBL.

1981-04-10

STOCKHOLM

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

